

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **H. S. N.**, zastoupený Mgr. Bc. Petrou Zakaria, advokátkou se sídlem Ostrava, 28. října 3390/111a, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 936/3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 9. 2023, č. j. 19 Az 27/2023 - 51,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Bc. Petře Zakaria **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 3 400,-Kč. Tato částka bude jmenovaně vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady zastoupení žalobce **nese** stát.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce shora označený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 6. 2023, č. j. OAM-719/LE-BA01-HA13-2023. Tímto rozhodnutím nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Při posuzování věci vycházel krajský soud ze zjištění, že žalobce podal dne 31. 5. 2023 žádost o udělení mezinárodní ochrany. V ní (a v rámci navazujících pohovorů) uvedl, že z vlasti odcestoval v roce 2019, v roce 2020 se dostal na Ukrajinu a v březnu 2022 odjel přes Polsko do České republiky. V tuzemsku pobývá nelegálně, dosud nežádal o udělení víza či mezinárodní ochrany, a to ani v jiných zemích. O mezinárodní ochranu

žádá z finančních důvodů; do Vietnamu se obává vrátit, protože nemá peníze na splácení dluhů a obává se, že „černá společnost“, od které si půjčil peníze, ho nenechá normálně žít. Ve vlasti neměl žádné problémy ani se státními orgány, ani obecně kvůli své rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k sociální skupině či politickému přesvědčení. Je zdravý a nemá žádná omezení.

[3] Krajský soud uvedl, že obava žalobce vycestovat do své vlasti z důvodu, že má dluhy z titulu nebankovní „černé“ půjčky, nepředstavuje relevantní azylový důvod ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť podle judikatury Nejvyššího správního soudu nejsou ekonomické důvody a s tím související těžké životní podmínky relevantní pro udělení mezinárodní ochrany. Z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 28. 2. 2023, č. j. 103347/2023-MZV-LPTP, „*Půjčky, úvěry a lichva*“, ze které vycházel žalovaný, plyne, že občané Vietnamu mají možnost obrátit se s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány a domoci se ochrany svých práv, a že oběť trestného činu lichvy není za uzavření úvěru postihována. Skutečnost, že žalobce možnost ochrany ze strany státních orgánů dosud nevyužil, nelze klást státu původu k tíži. Tím, že tak žalobce dosud neučinil, neprokázal, že by mu domovské státní orgány tuto pomoc odepřely, nebo že by mu tato pomoc nebyla účinně poskytnuta. Žalobce tedy nevyužil všechny zákonné prostředky k ochraně své osoby. Situace žalobce tak, jak ji sám žalovanému vylíčil, neodůvodňuje ani udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, neboť nedosahuje hrozby vážné újmy, která je v tomto ustanovení vyžadována. Pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce nelze podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Žalobní tvrzení, dle kterého jsou ve Vietnamu neúspěšní žadatelé o zahraniční azyl trestáni a mučeni, je v rozporu s informací Ministerstva vnitra „*Bezpečnostní a politická situace v zemi Vietnam*“ ze dne 14. 6. 2022, ze které vycházel žalovaný. Z uvedené informace naopak plyne, že Ústava Vietnamské socialistické republiky zaručuje svobodný pohyb včetně cestování do zahraničí, emigrace a repatriace. Nadto žalobce obavy tohoto druhu v průběhu správního řízení nezmínil. Krajský soud se ztotožnil rovněž se závěrem žalovaného, že v posuzované věci nebyly žádné důvody pro udělení azylu dle § 14 zákona o azylu. Žalovaný přitom měl dostatek podkladů pro takový závěr, přičemž se náležitě vypořádal se všemi podklady a tvrzeními skutečnostmi v rámci svých úvah. Ani krajský soud neshledal žádný důvod zvláštního zřetele hodný k udělení azylu z humanitárních důvodů.

[4] Proti tomuto rozsudku se žalobce (dále jen „stěžovatel“) bránil kasační stížností, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] K otázce přijatelnosti kasační stížnosti (§ 104a odst. 1 s. ř. s.) stěžovatel uvedl, že soud i žalovaný posoudili otázku pronásledování z důvodu nesplácení dluhů lichvářům a možnosti domoci se ochrany stěžovatele v domovské zemi, pokud jde o jejich relevanci z hlediska azylových důvodů, nesprávně. Kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, neboť do podobné situace se může dostat kterýkoli občan Vietnamu, který bude pronásledován ve spojitosti s lichvářskou půjčkou, nebude-li se domáhat své ochrany všemi prostředky v zemi původu.

pokračování

[6] Stěžovatel má za to, že jeho výpověď není v rozporu s relevantními informacemi o zemi původu, neboť dle informací Ministerstva vnitra je ve Vietnamu fenomén lichvářství a s tím spojené pronásledování velmi rozšířené. Skutečnost, že Vietnam plánuje vytvořit speciální zákon upravující problematiku půjček, neznamená, že se stěžovatel může opravdu domoci ochrany své osoby; ostatně dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 Azs 13/2013 - 34, je třeba mj. vyhodnotit i efektivitu příslušné právní úpravy. Ze závěrů žalovaného i zjišťované bezpečnostní a politické situace ve Vietnamu je nedůvěra stěžovatele ve státní instituce důvodná; pochopitelná je i skutečnost, že se nedomáhal ochrany u státních orgánů, neboť ty by mu stejně nepomohly. Ve světle těchto skutečností po něm nelze požadovat, aby hájil svá práva především v zemi svého původu všemi zákonnými prostředky. Žalovaný ani krajský soud nadto neposoudili, zda lze individuální případ stěžovatele podřadit pod § 12 zákona o azylu, respektive zda je stěžovatel pronásledován z azylově relevantních důvodů. Nezabývali se ani ochotou Vietnamu ochranu poskytnout, ani efektivitou působení příslušné právní úpravy. Informace poskytnuté stěžovatelem zcela bagatelizovali. Ve stěžovatelově případě jde o pronásledování z azylově relevantních důvodů. Stěžovatel je přesvědčen, že jeho věřitelé (členové organizované zločinecké skupiny) mají vazby na orgány veřejné moci Vietnamu. Proto mu nejspíš v případě jeho návratu nebude ze strany vietnamských státních orgánů poskytnuta adekvátní ochrana. Není rovněž pravdou, že občané Vietnamu postižení lichvou se mohou obrátit na policii, aniž by sami čelili újmě. Mezi obyvateli Vietnamu známo, že „černé společnosti“ jsou většinou napojeny na veřejnou moc. Neobstojí ani tvrzení, jak je ve Vietnamu zacházeno se žadateli o azyl v zahraničí. Ti se dostanou do hledáčku státních orgánů a jsou perzekuováni. Stěžovatel konečně uvedl, že v jeho případě je naplněn jak § 12 písm. b), tak § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu, a že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný, neboť se krajský soud nezabýval jeho individuální situací, ochotou Vietnamu poskytnout mu ochranu, ani efektivitou příslušné vietnamské právní úpravy.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na spisový materiál a uvedl, že napadený rozsudek je ve shodě s judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[8] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu existuje zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení ve smyslu uvedeném pod bodem (4) půjde především tehdy, pokud: a) krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Tato kritéria přijatelnosti kasační stížnosti jsou použitelná i po novele

§ 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28).

[9] V projednávané věci spatřuje stěžovatel přijatelnost kasační stížnosti v tvrzeném vadném posouzení otázky pronásledování žadatele o azyl lichváři, jakožto azylově relevantního důvodu.

[10] Ke značně obecné námitce nepřezkoumatelnosti Nejvyšší správní soud uvádí, že napadený rozsudek splňuje požadavky na přezkoumatelnost odůvodnění vyplývající z ustálené judikatury tohoto soudu (viz například rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, či ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS). Z odůvodnění napadeného rozsudku je zcela zjevné, že se krajský soud zabýval individuální situací stěžovatele; zhodnotil jeho žalobní tvrzení i tvrzení uvedená během řízení před žalovaným. Zabýval se i efektivitou vietnamské právní úpravy a ochotou státu původu poskytnout ochranu právům stěžovatele, přičemž v odst. 12 odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že dle podkladů, ze kterých žalovaný vycházel, mají občané Vietnamu možnost obrátit se s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány a domoci se ochrany své osoby a svých práv v občanskoprávní i trestněprávní rovině, přičemž tím, že se stěžovatel na veřejnoprávní orgány dosud nijak neobrátil, neprokázal, že by mu domovské státní orgány tuto pomoc odepřely. Napadený rozsudek tedy není nepřezkoumatelný; krajský soud se zcela srozumitelně a v rozsahu odpovídajícímu žalobní argumentaci vyjádřil ke všem podstatným okolnostem.

[11] Stěžovatel založil žádost o mezinárodní ochranu na svých obavách z pronásledování ze strany soukromých osob (věřitelů). K otázce pronásledování nestátními aktéry a požadavkům účinnosti ochrany v zemi původu však již existuje početná judikatura kasačního soudu, s níž je napadený rozsudek v souladu (viz například rozsudky ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 24. 11. 2016, č. j. 5 Azs 251/2016 - 19, nebo ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016 - 31). Podle ní musí u soukromých osob, jakožto původců pronásledování nebo vážné újmy, přistoupit k samotnému pronásledování také záměrná nečinnost státních orgánů či jejich neschopnost poskytovat ochranu před původci pronásledování (viz též rozsudky ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 - 68, nebo ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62).

[12] Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 10. 2008, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, se podává, že vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování nebo vážnou újmu ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu, vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny (viz obdobně usnesení tohoto soudu ze dne 13. 1. 2022, č. j. 1 Azs 290/2021 - 27). Jestliže krajský soud v napadeném rozsudku uvedl, že (i) z podkladů rozhodnutí opatřených žalovaným vyplývá, že občané Vietnamu (mj. oběti trestného činu lichvy) mají možnost obrátit se s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány

pokračování

a domoci se ochrany své osoby, a že (ii) stěžovatel se na tyto orgány neobrátil, byl jeho závěr o absenci důvodů pro udělení azylu dle § 12 a § 14a zákona o azylu zcela v souladu s ustálenou judikaturou.

[13] Stěžovatel vyjádřil obecný nesouhlas s některými závěry vyplývajícími z podkladů, ze kterých vycházel žalovaný. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že požadavky na podklady pro rozhodnutí žalovaného se zabýval například v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS, podle něhož musí být užit podklady relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné. Ze správního spisu plyne, že podklady žalovaného tyto požadavky splňují. Ostatně stěžovatel vůči podkladům, kromě obecného nesouhlasu s některými jejich závěry, nic konkrétního nenamítl; nelze tak hovořit o vyvrácení v nich uvedených skutečností ve smyslu shora citované judikatury (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005-54).

[14] Vzhledem k tomu, že krajský soud rozhodl v souladu s ustálenou a jednotnou judikaturou, která poskytuje odpověď na stěžovatelem vznesené kasační námitky, a nepochybil ani při výkladu hmotného či procesního práva, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[15] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle kterého posouzení přijatelnosti kasační stížnosti představuje zjednodušený meritorní přezkum). Stěžovatel v řízení o kasační stížnosti neměl úspěch a žalovanému v něm žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti proto nebyla přiznána žádnému z účastníků.

[16] V řízení před krajským soudem byla stěžovateli usnesením ze dne 26. 7. 2023, č. j. 19 Az 27/2023 - 19, ustanovena zástupkyní advokátka Mgr. Bc. Petra Zakaria, přičemž toto zastoupení trvá s ohledem na § 35 odst. 10 s. ř. s. i v řízení před Nejvyšším správním soudem. Nejvyšší správní soud přiznal zástupkyni stěžovatele odměnu vypočtenou podle § 9 odst. 4 a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb. za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky ve výši 3 100 Kč a náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 4 citované vyhlášky ve výši 300 Kč, úhrnem 3 400 Kč. Uvedená částka bude jmenované vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady zastoupení stěžovatele nese dle § 60 odst. 4 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., stát.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 14. března 2024

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu